

Štangová, Lenka

Literárna komparatistika z pohľadu poľského komparatistu Andrzeja Hejmeja

Slavica litteraria. 2022, vol. 25, iss. 1, pp. 194-195

ISSN 1212-1509 (print); ISSN 2336-4491 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/SL2022-1-20>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/145079>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Literárna komparatistika z pohľadu poľského komparatistu Andrzeja Hejmeja

Lenka Štangová (Bratislava)

Andrzej Hejmej: *Comparative literature: Literary studies – Cultural studies*. Jagellonian University Press. 2018. 303 s. ISBN 978-8-3233-4439-1.

Profesor Andrzej Hejmej z Fakulty poľských štúdií Jagelovskej univerzity v Krakove prináša vo svojej publikácii *Comparative literature: Literary studies – Cultural studies* veľmi komplexný pohľad na postavenie a význam literárnej komparatistiky v postmodernom svete. Opiera sa v nej o najnovšie poznatky pochádzajúce predovšetkým z literárneho prostredia západnej Európy a Spojených štátov amerických. Súčasne sa odvoláva aj na „tradičné“ poznatky, ktoré do literárnej komparatistiky etablovali významné osobnosti literárneho a spoločenského sveta, ako napríklad Johann Wolfgang von Goethe alebo Hugo von Meltzl.

Hejmej svoju publikáciu rozdeľuje na tri hlavné časti. V prvej kapitole sa zaoberá metaforickým zobrazením literárnej komparatistiky. Využíva rôzne kultúrne, historické a architektonicky významné budovy a symboly, v ktorých hľadá určitú paralelu s literárnou komparatistikou. Patrí k nim napríklad Eiffelova veža, ktorá je podľa Hejmeja rovnako ako komparatistika symbolom modernosti a dominancie. K ďalším významným budovám zaraďuje newyorské Svetové obchodné centrum (WTC) a udalosti, ktoré po teroristických útokoch v roku 2001 zmenili smerovanie literárnej komparatistiky. Jej využitie súviselo najmä s potrebou upevňovania vzťahov medzi národmi, väčšieho porozumenia a rešpektovania multikultúrneho sveta. Hejmej sa v prepojení na literatúru snaží v tomto kontexte nájsť styčné body medzi pádom dvojčiek a pádom Berlínskeho múru. Súčasne podčiarkuje dôležitosť správnej interpretácie textov a diel, ktoré sú veľmi úzko prepojené s komparáciou a komparatívnym čítaním. Dôsledky nesprávnej, resp. chybnej interpretácie prirovnáva k Babylonskej veži.

V prvej časti knihy sa ďalej pokúša o definovanie literárnej komparatistiky nielen z literárneho hľadiska, ale aj z pohľadu jej mediálneho využitia. Vychádza z výskumov zameraných na intermediálne, multimediálne a interdisciplinárne vlastnosti literárnej komparatistiky. Literárnu komparatistiku naprieč celou knihou označuje za „nomádsku“ disciplínu. Čitateľovi okrem iného ponúka historický prehľad jej vývoja, ako aj zoznam jej pozitívnych a negatívnych atribútov (zaraďuje k nim najmä nedostatočné metodologické prepracovanie a eurocentrické vnímanie literatúry a sveta). Zaujímavým aspektom je pohľad autora na tzv. komparatívne kultúrne štúdie. Hejmej komparatistiku rozdeľuje na tri časti, podľa možnosti jej využitia (t. j. tradičná literárna komparatistika, interdisciplinárna literárna komparatistika a kultúrna literárna komparatistika). Literárna komparatistika, ktorá sa orientuje najmä na kultúrne aspekty spoločnosti, predstavuje podľa autora najrozmanitejšie využitie, pretože v sebe zahŕňa najmodernejšie oblasti výskumu (zaraďuje sem prekladové štúdie, postkoloniálne teórie a štúdie, štúdie zamerané na národnostné menšiny a etnické skupiny, feministické, queer a genderové štúdie, ako aj štúdie zamerané na kultúrnu identitu a mediálnu spoločnosť).

V druhej časti publikácie sa autor orientuje na opis stavu literárnej komparatistiky na území Poľska. Jej budúcnosť vidí najmä v prepájaní a v spolupráci s inými oblasťami umenia, akými sú napríklad hudba alebo film. V tejto kapitole tak potvrdzuje interdisciplinárny charakter a využitie komparatistiky. Čitateľovi predostiera detailnú analýzu jednotlivých hudobných žánrov a spracováva ich na základe ich vzájomných

prepojení s poľskou literatúrou. Hejmej tak vytvára neočakávané, a doposiaľ nie veľmi prebádané spojenia literárnej komparatistiky a iných druhov umenia. Súčasťou publikácie sú aj sprievodné materiály v podobe schém a grafov, ktoré čitateľovi hudobno-literárny vzťah bližšie ozrejmujú.

Záverčnú časť publikácie venuje autor interkultúrnym aspektom komunikácie a ich prítomnosti v literárnej komparatistike. Ponúka stručný prehľad súčasného, ako aj budúceho využitia komparatistiky a považuje za nevyhnutné, aby si

literárna komparatistika aj naďalej zachovávala svoj hybridný a rôznorodý charakter. Hejmej zároveň navrhuje spôsoby, akými je možné rozšíriť interkultúrny výskum a interkultúrny dialóg do iných sfér umeleckého pôsobenia.

Andrzej Hejmej v publikácii *Comparative literature: Literary studies – Cultural studies* pokrýva nielen veľmi širokú teoretickú, ale aj praktickú oblasť využitia literárnej komparatistiky. Pristupuje k nej inovatívnym spôsobom a čitateľovi tak prináša komplexný a ucelený pohľad na túto disciplínu.

Mgr. Lenka Štangová

Ústav filologických štúdií, Katedra románskych jazykov a literatúr
Pedagogická fakulta, Univerzita Komenského v Bratislave
Račianska 59, 813 34 Bratislava, Slovensko
stangova@fedu.uniba.sk

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). This does not apply to works or elements (such as image or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.